

Hadrian Ciechanowski

Archiwum Państwowe w Toruniu

Projekt „Źródła genealogiczne mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego” jako przykład upowszechniania dostępu do materiałów archiwalnych przez archiwa państwowe

Streszczenie

Autor przedstawia wyniki projektu „Źródła genealogiczne mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego” zrealizowanego w latach 2013–2015 przez Archiwa Państwowe w Toruniu i Bydgoszczy. Kładzie nacisk na przedstawienie historii projektu i jego realizacji. W sposób szczególnie zwraca on jednak uwagę na innowacyjne rozwiązania zastosowane w projekcie oraz sygnalizuje przyczyny jego powstania i zaangażowania użytkowników w jego tworzenie leżące w zmieniającym się spojrzeniu na rolę i znaczenie archiwów.

Słowa kluczowe: genealogia, projekty unijne, materiały archiwalne, archiwalia, archiwa państwowe, innowacyjność

W prężnie rozwijającym się społeczeństwie informacyjnym oraz w powstającej kulturze partycypacji archiwa stanęły przed dylematem, w jaki sposób sprostać wyzwaniom rozwijającego się świata. Niebawem, na większą skalę niż ma to miejsce obecnie, w archiwach pojawiają się także tzw. cyfrowi tubylcy, czyli użytkownicy urodzeni w czasach, w których komputery i telefony komórkowe były już w powszechnym użyciu (Jędralska 2012: 32). Jednak już obecni użytkownicy chcą mieć coraz większy wpływ na działanie archiwów, a przede wszystkim na udostępnianie materiałów archiwalnych. Szczególnie widoczne jest to na przykładzie genealogów, którzy poprzez tworzenie grup nacisków skupionych wokół towarzystw genealogicznych lobbowali, nierzadko skutecznie, za indeksacją i digitalizacją interesujących ich części zasobu archiwalnego (Wojtkowski, Zawilski 2015: 90).

Archiwa dostrzegając zmiany zachodzące w otaczającej je rzeczywistości i pragnąc sprostać wymaganiom użytkowników zaczęły realizować projekty mające zapewnić szerszy dostęp do ich zasobów. Wymienić można w tym miejscu m.in. Archiwum Państwowe w Płocku realizujące projekt GENea (Franciszkiwicz 2011: 7) oraz Archiwum Państwowe w Olsztynie udostępniające archiwalia za pośrednictwem swojej strony internetowej. Działania te wynikają m.in. ze zmiany paradygmatu archiwistyki, którym staje się zasada publiczności oznaczająca, że „każdy człowiek może korzystać ze wszystkich archiwów na świecie z jakiegokol-

wiek powodu, natomiast archiwum ma obowiązek uświadamiać mu to i zachęcać go do tego" (Chorążyczewski, Rosa 2010: 26).

Dostrzegając występujące trendy i zmieniające się spojrzenie na rolę archiwum, również archiwa państwowe działające na terytorium województwa kujawsko-pomorskiego postanowiły zaproponować sposób na zaspokojenie potrzeb informacyjnych użytkowników nowego typu. Celem autora poniższego artykułu jest przybliżenie projektu „Źródła genealogiczne mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego”, zrealizowanego w latach 2013–2015 przez Archiwa Państwowe w Toruniu i Bydgoszczy, ze szczególnym zwróceniem uwagi na jego innowacyjność i znaczenie dla zmieniających się potrzeb i oczekiwań użytkowników.

Dnia 12 grudnia 2013 r. podpisane zostało porozumienie, o współpracy pomiędzy Zarządzeniem Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Archiwum Państwowym w Toruniu na realizację projektu, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w zakresie Rozwoju usług i aplikacji dla ludności. Jego celem była digitalizacja akt metrykalnych, znajdujących się w zasobie archiwów państwowych w Toruniu i Bydgoszczy wraz z ich oddziałami zamiejscowymi oraz udostępnienie ich w Internecie. Całkowity koszt realizacji projektu wyniósł 7 mln zł. W ramach tej kwoty zaplanowano wykonanie 1,8 mln skanów, a termin zakończenia projektu wyznaczono na czerwiec 2015 r. (*Źródła genealogiczne...*).

W związku z napiętym harmonogramem, bardzo szybko przystąpiono do realizacji zadań związanych z realizacją projektu. Dnia 20 lutego 2014 r. podpisana została umowa na współzarządzanie projektem pomiędzy Archiwum Państwowym w Toruniu, a firmą SoftBlue. Firma ta stała się ważnym ogniwem w realizacji projektu, ponieważ do jej zadań należała m.in. pomoc w jego realizacji, w szczególności poprzez kierownika projektu i specjalistów, pomoc w przygotowaniu dokumentacji przetargowych, współdziałanie w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego dla kontraktów prowadzonych w związku z realizacją projektu, współdziałanie w zakresie finansowo-księgowym oraz prawnym, pomoc w przygotowaniu wymaganych raportów z realizacji projektu, współdziałanie i świadczenie usług doradczych związanych z realizowanym projektem, pomoc i współdziałanie w przygotowaniu i nadzorowaniu kampanii promocyjnych oraz prowadzenie obsługi administracyjnej i kancelaryjnej projektu (tamże).

Następnym etapem było podpisanie 21 maja 2014 r. umowy pomiędzy AP w Toruniu, a firmą VIS-MEDIA s.c. w zakresie realizacji usług promocyjnych (*Podpisanie umowy...*). 27 maja odbyła się konferencja genealogiczna, na której przedstawione zostały założenia projektu. Jednym z głównych zadań tej konferencji było zachęcenie przedstawicieli środowisk genealogicznych do współpracy przy jego realizacji. Cel ten udało się w pełni osiągnąć. Zewnętrznym wyrazem sukcesu było podpisanie listów intencyjnych z Kujawsko-Pomorskim Towarzystwem Genealogicznym oraz Pomorskim Towarzystwem Genealogicznym. Chęć współpracy zadeklarowało również Polskie Towarzystwo Genealogiczne (*Źródła genealogiczne...*).

W toku dalszych prac przygotowawczych do realizacji projektu wyłoniono dostawcę sprzętu i oprogramowania do digitalizacji oraz udostępniania źródeł genealogicznych. Umowę z firmą LOGON S.A. podpisano 15 lipca 2014 r. (*Podpisanie umowy z firmą LOGON S.A. ...*). Końcowy etap przygotowań do właściwej części

projektu przypadł na sierpień 2014 r. 14 sierpnia AP w Toruniu podpisało umowę z Uniwersytetem Technologiczno-Przyrodniczym im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy na dzierżawę łączy światłowodowych oraz z firmą TOPSCAN na dostarczenie do AP w Bydgoszczy dwóch skanerów: pierwszego formatu A1 oraz drugiego wielkoformatowego, przelotowego. 29 sierpnia podpisana została natomiast umowa z firmą Digital-Center, obejmująca zeskanowanie ksiąg metrykalnych do formatu TIFF, w łącznej ilości nieprzekraczającej 1 800 000 skanów, stanowiących 3 600 000 stron archiwaliów, konwersję plików TIFF do formatu JPEG 2000 wraz z metadanymi, dołączenie metadanych do każdego skanu, paginację ok. 1 200 000 stron, walidację i Quality Assessment wykonanych skanów oraz plików JPEG 2000, a także transport zbiorów z oddziałów AP w Toruniu i Bydgoszczy do AP w Bydgoszczy oraz zwrot ksiąg po digitalizacji (*Źródła genealogiczne...*).

Równoległe z pracami „administracyjnymi” prowadzono również przygotowania do części projektu związanej z digitalizacją zbiorów. Obejmowały one opracowanie technik przygotowania materiałów do skanowania oraz procedur ich przekazywania na miejsce cyfryzacji.

Akcja skanowania materiałów archiwalnych rozpoczęła się 1 października 2014 r. (Błażejewski). Materiały z Torunia skanowano naprzemiennie z aktami z Bydgoszczy. Pracownicy obu archiwów i ich oddziałów terenowych w okresie pomiędzy transportami przygotowywali kolejne partie archiwaliów. Na każdy transport składało się ok. 70 skrzyń ksiąg, które musiały zostać wyczyszczone, spaginowane, opisane, zaopatrzone w kolorowe kartki pokazujące początek i koniec digitalizacji oraz zmianę rocznika lub USC w księdze. Praca ta wymagała wielkiego zaangażowania pracowników obu archiwów oraz ich oddziałów terenowych. Niemniej dzięki poświęceniu osób pracujących nad projektem, wyznaczone cele udawało się osiągać bez większych opóźnień.

Pierwotnie przyjęto założenie, że digitalizowane będą materiały wytworzone do 1904 r. włącznie. Następnie okres ten wydłużono o 3 lata, aby finalnie zakończyć go na ok. 1910 r., w zależności od tego, jak połączone były roczniki rejestrów w poszczególnych księgach (tamże).

W trakcie przygotowania materiałów najmniej problemów sprawiały księgi USC, które generalnie były w dobrym stanie. Więcej pracy wymagały natomiast akta metrykalne pochodzące z parafii rzymskokatolickich. Trzeba było przeprowadzić prace konserwatorskie oraz ostrożności w przygotowaniu. Szczególnym problemem był piasek znajdujący się w księgach, który musiał być dokładnie usuwany, aby nie niszczył skanerów.

Aby sprawnie prowadzić cyfryzację archiwaliów, w siedzibie Archiwum Państwowego w Bydgoszczy zorganizowano pierwszą w Polsce farmę skanerów obejmującą aż 9 stanowisk, gdzie w godzinach 7.00–21.00, na dwie zmiany trwało skanowanie akt metrykalnych. Normą dla skanerzysty było wykonanie 750 skanów w ciągu zmiany, co dawało 1500 stron aktów (tamże). Proces digitalizacji zakończony został w kwietniu 2015 r.

Wykonane skany umieszczono na czterech macierzach chmurowych, tworząc pierwszą w Polsce prywatną chmurę informatyczną, mogącą pomieścić 540 terabajtów danych. Rozmieszczono ją w trzech miejscach, jednym w Toruniu i dwóch

w Bydgoszczy. Zaletą tego rozwiązania jest utrzymanie całkowitego dostępu do zgromadzonych danych nawet jeżeli któreś z urzędów przestanie działać (tamże).

W celu sprawnego i intuicyjnego udostępniania kopii cyfrowych z zasobu obu archiwów opracowano specjalny portal, mający umożliwić użytkownikom ich wykorzystanie. Portal ten dostępny jest pod adresem www.genealogiawarchiwach.pl. Jego uroczyste otwarcie nastąpiło 2 czerwca 2015 r. na konferencji odbywającej się z okazji zakończenia projektu. Planowane jest również sukcesywne uzupełnianie portalu, które będzie polegało na dodawaniu kolejnych roczników ksiąg metrykalnych i USC oraz innych materiałów pomocnych genealogom. W pierwszej kolejności będą to karty meldunkowe mieszkańców miasta Torunia.

W trakcie trwania projektu zeskanowano 20 259 j.a. z Archiwum Państwowego w Toruniu z jego Oddziałem we Włocławku oraz 17 776 j.a. z Archiwum Państwowego w Bydgoszczy z Oddziałem w Inowrocławiu. Łącznie zeskanowano zatem 38 035 j.a., czyli 540 m.b. (Laszczuk). Do zeskanowanych materiałów przygotowano również indeksy geograficzne.

W założeniu portal miał być przyjaznym dla użytkownika narzędziem sprawnego wyszukiwania i przeglądania zdigitalizowanych zasobów, umożliwiającym uzupełnianie indeksów genealogicznych w modelu *crowd sourcingu* oraz centrum wiedzy odnośnie genealogii mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. W tym celu założono, że najważniejszymi cechami portalu powinny być: intuicyjne wyszukiwanie oparte na wyszukiwaniu pełnotekstowym połączonym z wyszukiwaniem facet-owym, umożliwiającym przeszukiwanie po dowolnych polach milionów obiektów udostępnianych na portalu w przeciągu pojedynczych sekund oraz dostosowanym do użytkowników mobilnych i niepełnosprawnych. Wszystko to miało być połączone z nowatorskim sposobem prezentacji danych (Rassalski).

Czy zamierzenia te udało się zrealizować? Wydaje się, że tak. Po wejściu na portal www.genealogiawarchiwach.pl, na stronie głównej użytkownik ma do dyspozycji wyszukiwarkę prostą, pozwalającą wyszukiwać po nazwisku lub poprzez wybór miejscowości. W chwili obecnej, miejscowość tożsama jest z siedzibą USC lub parafii rzymskokatolickiej z terenu zaboru rosyjskiego. Jak wspomniano wcześniej, przygotowane zostały jednak również indeksy, mające umożliwić wyszukiwanie według nazw miejscowości występujących w księgach parafialnych i USC. Na stronie głównej, użytkownik uzyskuje również informację na temat ilości zamieszczonych na portalu skanów, ksiąg, urzędów oraz indeksów – o czym poniżej. Ponadto może on przejrzeć ranking użytkowników zajmujących się indeksowaniem oraz podręcznik użytkownika, a także (za pomocą menu) zmienić język portalu i skorzystać z ułatwień dla niepełnosprawnych, założyć sobie konto lub się na nie zalogować. Ze strony głównej, istnieje również możliwość przejścia do wyszukiwania zaawansowanego, które odbywa się poprzez podanie imienia, nazwiska, rodzaju aktu oraz określenie kim była dana osoba: panem młodym, panną młodą, dzieckiem, ojcem, matką lub zmarłym.

Po wykonaniu wyszukiwania, użytkownik otrzymuje możliwość zawężenia otrzymanego wyniku. Pierwszy sposób dotyczy określenia lat, które ma obejmować księga. Istnieje także możliwość wyboru województwa, z którego mają pochodzić księgi: kujawsko-pomorskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie oraz wielkopolskie;

miejsowości, gminy, przechowawcy, kategorii – rejestry bądź akta urodzeń, małżeństw lub zgonów, rodzaju akt – karty meldunkowe, parafie i gminy wyznaniowe oraz urzędy stanu cywilnego, wybranie zespołu, przejrzenie indeksów lub wybranie konkretnej jednostki archiwalnej. Dla każdego wyniku wyszukiwania dostępny jest inny zestaw kryteriów. Możliwości dostępne przy danym wyszukiwaniu zaznaczone są w systemie na niebiesko. Istnieje również możliwość przejścia do wyszukiwania zaawansowanego oraz skorzystania z menu.

Po określeniu wszystkich parametrów i dokonaniu wyszukiwania, użytkownik otrzymuje listę ksiąg należących do danego zespołu spełniających podane kryteria. Do każdej księgi dodano informację o niej, obejmującą: nazwy miejscowości, gminy, województwa, nazwy zespołu, archiwum, które ją przechowuje, rodzaju rejestru, kategorie, sygnatury, daty skrajne oraz rodzaju urzędu. Istnieje również możliwość przejścia do wnętrza księgi, zobaczenia dokładnych informacji o niej oraz informacji o zespole, które pochodzą z baz IZA i SEZAM.

Wybranie opcji przejścia do wnętrza księgi przenosi użytkownika na kolejną stronę, na której ma on możliwość zapoznania się z jej zawartością. Przede wszystkim użytkownik otrzymuje obrazy miniatur kolejnych stron, wraz z możliwością uruchomienia przybliżenia, które pozwala dokładnie obejrzeć kolejne wpisy. Na pasekach bocznych znajdują się natomiast informacje o księdze oraz spis treści, pozwalający bezpośrednio wybierać konkretne strony oraz w przypadku gdy dana księga obejmuje kilka lat, wybierać, z którego roku wpisy chce się przejrzeć. Użytkownik ma także możliwość obejrzenia przetłumaczonego formularza księgi oraz indeksów do poszczególnych jej stron. Jeżeli natomiast użytkownik dostrzeże błąd ma możliwość jego bezpośredniego zgłoszenia do administratora portalu.

Największą innowacyjność projektu leży jednak w innym rozwiązaniu, jakie w nim zastosowano. Twórcy wychodząc naprzeciw oczekiwaniom użytkowników, chcących włączyć się w pracę nad zasobem archiwalnym, stworzyli możliwość tworzenia przez nich indeksów do ksiąg. Merytoryczne rozwiązania oparte zostały na wskazówkach wydanych przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych. W celu włączenia się w tworzenie portalu użytkownik musi założyć swój profil, z którym powiązane będą wprowadzane przez niego wpisy. Następnie po wybraniu księgi i skanu, otrzymuje on możliwość wprowadzenia indeksu według trzech formularzy: ze skorowidzu, uproszczonego i analitycznego. Każdy kolejny formularz zawiera coraz większą liczbę informacji dotyczących wpisów. Po wprowadzeniu, indeks jest niemalże natychmiast dostępny dla pozostałych użytkowników w trybie „roboczym”. Podlega on bowiem sprawdzeniu przez archiwistę, który może indeks zaakceptować, czyniąc go ostatecznie dostępnym dla innych lub wycofać kierując do poprawy. Aż do momentu zaakceptowania przez archiwistę indeksy można edytować.

Poza aspektem technicznym rozwiązanie to ma również wymiar psychiczny. Archiwa stanowiące składnice nośników pamięci, dające tym samym możliwość jej odtworzenia (Menne-Haritz 2002: 70), stają się dla niektórych grup użytkowników miejscami o wzrastającym znaczeniu. Jednocześnie rozwój społeczeństwa obywatelskiego powoduje, że jego członkowie coraz chętniej włączają się w działania publiczne, a także chcą coraz większej transparentności administracji. W specyficzny sposób przejawia się to w odniesieniu do archiwów będących z jednej strony

urzędami, a z drugiej instytucjami kultury. Użytkownicy, głównie genealodzy, którzy z archiwum korzystają nie w celu zaspokojenia potrzeb urzędowych, ale potrzeby przynależności, poprzez odkrycie i zbudowanie własnej tożsamości, odczuwają również potrzebę bezpośredniego udziału w zabezpieczaniu i szerokim udostępnianiu zgromadzonych w archiwach semioforów. Potrzebę zaspokajania tych potrzeb poprzez kontakt z archiwaliami wyraźnie widać w skali indeksacji prowadzonej przez użytkowników. W chwili obecnej wpisy tworzy 100 użytkowników. Wokół portalu wytworzyła się zatem spora społeczność osób zainteresowanych jego aktywnym rozwijaniem. Rozwiązanie to jest całkowicie innowatorskie na polskim gruncie. Stworzenie indeksu w formie uproszczonej lub analitycznej wchodzi w zakres prac edytorskich (Nowik 2011: 23–26). Wśród najbardziej aktywnych indeksatorów można wymienić Ewę Szczodurch – 183 411 indeksów, Zenona Greinerta – 50 774 indeksy, Ryszarda Welka – 38 887 indeksów, Dionizego Madajewskiego 30 834 indeksy oraz Jana Łukasika – 23 902 indeksy. Liczba indeksów cały czas systematycznie rośnie. W maju 2016 r. było ich 256 570, w sierpniu 346 565, a w grudniu już 419 337. W ciągu pół roku przybyło zatem ok. 160 tys. indeksów. O podobnych rozwiązaniach myślą niektóre zespoły edytorów. Rozwiązania te nie wychodzą jednak poza sferę pomysłów. W tym wypadku zostały one już wdrożone w życie i są z powodzeniem realizowane.

Kolejną innowacją portalu jest scalenie zasobów dwóch archiwów państwowych. Do tej pory podobny efekt dawał jedynie portal www.szukajwarchiwach.pl. Z połączonych zasobów korzystają również pracownicy obu instytucji, którzy za pomocą portalu mogą wykonywać kwerendy zlecane przez użytkowników oraz pobierać za pomocą specjalnego konta kwerendzisty skany ksiąg i akt metrykalnych (*Genealogia w archiwach...*). Początkowo użytkownicy nie mieli możliwości pobierania skanów. Związane to było z koniecznością wywiązania się przez archiwa z zobowiązań liczby odwiedzin portalu określonych w projekcie. Po osiągnięciu zakładanej liczby odwiedzin, funkcjonalność ta została udostępniona dla wszystkich odwiedzających.

Jak pokazują statystyki zainteresowanie wykorzystaniem portalu nie słabnie. W okresie od 1 czerwca do 15 października portal odwiedziło 68 230 unikalnych użytkowników, którzy złożyli 33 212 455 unikalnych zapytań. Dla porównania w okresie o analogicznej długości od 17 marca do 1 sierpnia 2016 r. portal odwiedziło 71 837 unikalnych odwiedzających, którzy złożyli 44 783 370 unikalnych zapytań. Dane na temat wykorzystania portalu zestawiono również dla kilku miesięcznych okresów w 2016 r.

Jak widać z danych zainteresowanie portalem mimo upływu czasu nie słabnie, a wręcz przeciwnie liczba odwiedzających systematycznie rośnie. W mierniku na 2016 r. założono liczbę 100 tys. odwiedzin, którą zrealizowano już w pierwszej połowie roku.

Podsumowując powyższe rozważania trzeba podkreślić dwa aspekty prezentowanego rozwiązania. Pierwszy z nich to bezprecedensowy i innowacyjny w Polsce przykład wykorzystania przez archiwa państwowe środków przyznawanych przez Unię Europejską. Rozwiązanie wprowadzające elementy nie mające dotąd zastosowania w polskiej administracji i nauce. Drugi, ważniejszy, aspekt portalu to szersze

Tabela 1. Liczba unikalnych użytkowników odwiedzających portal www.genealogiawarchiwach.pl w 2016 r.

Okres	Liczba unikalnych odwiedzających	Liczba unikalnych zapytań
2.04.2016–1.05.2016	16 637	9 662 070
3.05.2016–1.06.2016	16 787	9 045 022
2.06.2016–1.07.2016	15 173	9 478 989
3.07.2016–1.08.2016	14 411	9 567 723
3.08.2016–1.09.2016	15 491	9 215 398
2.09.2016–1.10.2016	14 232	8 284 608
3.10.2016–1.11.2016	17 437	9 093 259
31.10.2016–29.11.2016	18 022	11 912 630

Źródło: dane zaczerpnięte z panelu administratora portalu www.genealogiawarchiwach.pl (1.12.2016)

otwarcie się na użytkowników, w myśl zasady publiczności stanowiącej nowy paradygmat archiwistyki. Goście archiwów już nie tylko wypożyczają archiwalia, ale również w tym uczestniczą poprzez wykonywanie pomocy archiwalnych wyższego rzędu (indeksy), będących niekiedy zarazem edycjami źródłowymi ksiąg i akt metrykalnych. Dzięki temu w szerszym niż dotychczas zakresie zaspokajają oni potrzebę budowania własnej tożsamości i konstruowania pamięci, stając się jednocześnie uczestnikami społeczeństwa obywatelskiego, partycypującego w działaniach administracji i instytucji kultury, którymi są archiwa.

Bibliografia

- Błażejowski K., *Przeszłość ożyje w chmurach*, [online] <http://magazyn.7dni.pl/333431,Przeszosc-ozyje-w-chmurach.html> [dostęp: 28.08.2016].
- Chorażyczewski W., Rosa A. (2010). *Zasada publiczności nowym paradygmatem archiwistyki?* *Archiwista Polski*, 3(59).
- Franciszkiewicz L. (2011). *GENea – indeksacja i digitalizacja akt stanu cywilnego w AP w Płocku. Założenia, realizacja, pierwsze wnioski*, *Archiwista Polski*, 1(61).
- Genealogia w archiwach*, [online] <https://www.genealogiawarchiwach.pl/> [dostęp: 28.08.2016].
- Jędralska M. (2012). *Automatyzacja w bibliotekach, automatyzacja w archiwach – czy te drugie zdążą ze zmianą?* *Archiwista Polski*, 4(68).
- Laszuk A., *Polska: Źródła genealogiczne mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego*, [online] http://www.archiwa.net/index.php?option=com_content&view=article&id=727:2015-06-04-12-39-05&catid=72:wydarzenia-w-kraju&Itemid=33 [dostęp: 28.08.2016].
- Menne-Haritz A. (2002). *Dostęp do archiwów, czyli przeformułowanie archiwalnego paradygmatu*, Archeion, 94.
- Nowik A. (2011). *Indeksy aktów stanu cywilnego jako edycje źródeł historycznych*, *Archiwista Polski*, 1(61).
- Podpisanie umowy z firmą LOGON S.A. z Bydgoszczy na dostawę i wdrożenie infrastruktury (sprzętu i oprogramowania) w celu zdigitalizowania i udostępniania źródeł gene-*

alogicznych, [online] <http://www.torun.ap.gov.pl/index-show-news.html> [dostęp: 28.08.2016].

Podpisanie umowy z firmą VIS-MEDIA s.c. z Wielkiej Nieszawki na promocję projektu „Źródła genealogiczne mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego”, [online] <http://www.torun.ap.gov.pl/index-show-news.html> [dostęp: 28.08.2016].

Rassalski B., *Projekt „Źródła genealogiczne mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007–2013 (Priorytet 4, Działanie 4.2)*, prezentacja przedstawiona podczas konferencji 2 czerwca 2016 r. w Toruniu (źródło niepublikowane).

Wojtkowski R., Zawilski P. (2015). *Korzystanie z zasobów archiwalnych w Internecie – doświadczenie polskich archiwów*, Archeion, 116.

Źródła genealogiczne mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, [on-line] http://archiwalna.archiwa.gov.pl/pl/component/content/article/3974.html?template=archiwa_home [dostęp: 28.08.2016].

Project “Genealogical Sources of the Citizens of the Kujawsko-Pomorskie Voivodeship” As an Example of Disseminating Access to Archive Materials by the National Archives

Abstract

Hadrian Ciechanowski in his paper shows results of UE project “Sources of genealogy kujawsko-pomorskie residents” realized from 2013 to 2015, carried out by State archives in Torun and Bydgoszcz. Author firstly shows project history and innovative solutions applied in project. Author also signalized psychic ground of its creation and people participation in it.

Key words: genealogy, UE projects, archival materials, state archives, innovation